

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3274

Vragen van het lid **SylvanaSimons** (BIJ1) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *de toename van extreme armoede in de wereld* (ingezonden 20 april 2022).

Antwoord van Minister **Schreinemacher** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking), mede namens de Staatssecretaris van Financiën (ontvangen 27 juni 2022)

Vraag 1

Bent u bekend met het rapport van Oxfam Novib¹ waarin wordt gesteld dat in 2022 een kwart miljard meer mensen wereldwijd groot risico lopen om dit jaar in extreme armoede te belanden?

Antwoord 1

Ja, ik ben bekend met het rapport dat is gepubliceerd door Oxfam (niet Oxfam Novib).

Vraag 2

Wat is uw visie op deze ontwikkeling en op welke wijze zet uw ministerie zich in om deze ontwikkeling tegen te gaan?

Antwoord 2

Het verminderen van armoede en ongelijkheid is één van de lange termijn hoofddoelen van het beleid voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS) van Nederland. In het coalitieakkoord *Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst*² is vastgelegd dat onze aanpak gericht is op het verminderen of wegnemen van grondoorzaken van armoede. Belangrijke grondoorzaken van armoede zijn conflict; klimaatverandering; het ontbreken van toegang tot voedsel, onderwijs, gezondheidszorg en werkgelegenheid; en de (vaak) achtergestelde positie van vrouwen in ontwikkelingslanden. Onder andere door het versterken van de economische ontwikkeling van landen, beogen we deze grondoorzaken te adresseren.

¹ Oxfam Novib, 12 april 2022, <https://www.oxfamnovib.nl/persberichten/extreme-armoede-dreigt-voor-263-miljoen-meer-mensen-in-2022>.

² Coalitieakkoord 2021–2025, Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst. Kamerstuk 2021D50025.

Vraag 3

Wat is uw reactie op de conclusie van Oxfam Novib dat deze zorgwekkende ontwikkeling te maken heeft met de politieke keuzes die zijn gemaakt waarbij rijken (fiscaal) bevoordeeld worden en de armsten structureel buitengesloten worden? Hoe verhoudt zich dit volgens u tot het Nederlandse belastingstelsel?

Antwoord 3

In veel landen is de maatschappelijke aandacht voor inkomens- en vermogensongelijkheid toegenomen en de COVID-pandemie heeft deze aandacht versterkt. Ook in Nederland wordt steeds vaker aandacht gevraagd voor de vermogensverdeling van Nederlandse huishoudens. Op dit moment wordt een interdepartementaal beleidsonderzoek (IBO) over vermogensverdeling uitgevoerd waar ook mogelijke beleidsrichtingen binnen het Nederlandse belastingstelsel worden geschetst. Het rapport wordt, naar verwachting, voor het zomerreces opgeleverd. Daarna zal het kabinet met een reactie komen.

Vraag 4

Op welke wijze denkt u dat het zwaarder belasten van grote multinationals en de allerrijksten in Nederland kan bijdragen aan het terugdringen van wereldwijde ongelijkheid en armoede? In hoeverre en op welke wijze bent u bereid om hier werk van te maken? Welke samenwerking zoekt u hiervoor met onder andere het Ministerie van Financiën?

Antwoord 4

In het Regeerakkoord is vastgelegd dat het budget voor ontwikkelingssamenwerking (*Official Development Assistance*, ODA) gekoppeld is aan de omvang van het Nederlandse bruto nationaal inkomen (BNI). Het Nederlandse fiscale stelsel, inclusief de wijze waarop we vermogende particulieren en multinationals belasten, kan op verschillende manieren invloed op het BNI en daarmee ook op het budget van ontwikkelingssamenwerking hebben. Zoals aangegeven in vraag 3 wordt op dit moment een interdepartementaal beleidsonderzoek (IBO) over vermogensverdeling uitgevoerd waar ook mogelijke beleidsrichtingen binnen het Nederlandse belastingstelsel worden geschetst.

Nederland zet zich ook in om een bijdrage te leveren aan de belastingheffing in ontwikkelingslanden. Bijvoorbeeld in belastingverdragen houdt Nederland nadrukkelijk rekening met de bijzondere positie van ontwikkelingslanden. Zo zet Nederland zich sinds 2013 in om alle belastingverdragen met ontwikkelingslanden te voorzien van antimisbruikbepalingen, het zogenaamde 23-ontwikkelingslandenproject. Ook hanteert Nederland op basis van de Notitie Fiscaal Verdragsbeleid 2020 begunstigd beleid voor ontwikkelingslanden. Nederland is bereid om meer heffingsrechten aan ontwikkelingslanden toe te kennen. Daarnaast heeft Nederland zich in het *Inclusive Framework*³ actief ingezet om tot een wereldwijd akkoord te komen tussen 137 landen, inclusief Nederland, over een moderner internationaal belastingstelsel en een wereldwijde minimumbelasting van 15% voor grote multinationals (Pijler 1 en 2). Nederland steunt een voortvarende implementatie van het akkoord en ook binnen de EU wil het kabinet een leidende rol innemen. Zoals aangegeven in de Kabinetsreactie naar aanleiding van het rapport «*Strengthening of tax systems in developing countries*» werkt het Ministerie van Buitenlandse Zaken op dit terrein nauw samen met het Ministerie van Financiën.

Vraag 5

Op welke wijze zet Nederland zich in of is Nederland bereid zich meer in te zetten voor het implementeren van de aanbeveling van Oxfam Novib op het gebied van schuldenverlichting? Is Nederland bereid om schulden aan de

³ Het OESO/G20 *Inclusive Framework on BEPS* is een belangrijk orgaan waarin wereldwijde afspraken worden gemaakt over het internationale belastingstelsel. Het *Inclusive Framework* is in 2016 gevormd met het oog op implementatie van de maatregelen uit het OESO/G20-project om grondslaguitholling en winstverschuiving tegen te gaan (het BEPS-project) en verdere internationale samenwerking op het gebied van belastingheffing. Binnen het *Inclusive Framework* werken lidstaten en niet-lidstaten van de OESO op gelijke voet samen.

armste landen kwijt te schelden? Op welke wijze zet Nederland zich bilateraal en multilateraal in om de kwijtschelding van schulden ook bij andere landen te promoten? Bent u bereid om deze inzet te versterken, en zo ja op welke wijze?

Antwoord 5

Oxfam roept op de schulden van lage inkomenslanden en lage middeninkomenslanden in 2022 en 2023 kwijt te schelden, om zo budgettaire ruimte te creëren. Nederland is, net als veel andere landen, van mening dat het na de steunmaatregelen tijdens het hoogtepunt van de Covid-19 crisis, nu tijd is voor meer structurele oplossingen voor schuldenproblematiek en niet voor incidentele schuldkwijtschelding. Hiertoe is door de G20 en de Club van Parijs in november 2020 het *Common Framework for Debt Treatments beyond the DSSI* voor opgericht. Het Common Framework is een belangrijke stap in de multilaterale samenwerking op het gebied van schuldkwetsbaarheden en biedt een kader voor internationale crediteurencoördinatie voor overeenstemming over schuldhervormingen. Schuldkwijtscheldingen kunnen daar in uitzonderlijke gevallen onderdeel van uit maken. Nederland neemt deel aan het Common Framework en de afspraken die daaruit voortvloeien. Daarbij dient ook te worden aangetekend dat als het tot schuldkwijtschelding komt, Nederland nog maar beperkt uitstaande bilaterale schulden bij landen heeft. Sinds de oprichting van het Common Framework wordt er gewerkt aan de aanvragen die zijn gedaan: van Tsjaad, Ethiopië en Zambia.

Het raamwerk van het Common Framework kent uitdagingen, met name ten aanzien van het tempo waarmee momenteel schuldhervormingen worden behandeld. Omdat het raamwerk nieuw is duurt implementatie langer dan ideaal is, onder andere omdat bijvoorbeeld landen als China lang bezig zijn met interne goedkeuring. Nederland maakt zich hier zorgen over en maakt zich internationaal hard om de implementatie te verbeteren met de invoering van tijdslijnen en betere betrokkenheid van de debiteur. Over deze maatregelen is helaas nog geen consensus bereikt.

Nederland zet er op in dat alle officiële en private crediteuren bijdragen aan oplossingen voor de schuldenproblematiek. Dit streeft Nederland binnen de kaders van de Club van Parijs na met de «comparability of treatment» principe, wat betekent dat bij een herstructurering of consolidatie van een schuld, alle officiële crediteuren een vergelijkbare inzet leveren. Daarbij is het van groot belang dat transparantie over openstaande schulden door crediteuren en debiteuren zo groot mogelijk is.

Vraag 6

Kunt u uitleggen waarom Nederland slechts 2,5% van haar trekkingsrechten (SDR) heeft toegezegd voor ontwikkelingslanden? Bent u bereid om de Nederlandse commitment uit te voeren en zo ja, op welke termijn? Bent u bereid om u in te zetten bij uw ambtgenoten van de G20 om zich ook te houden aan de uitvoering van hun commitments op trekkingsrechten?

Antwoord 6

Nederland heeft tijdens de G20 top in Rome oktober jl. aangekondigd open te staan voor het verstrekken van een lening aan de Poverty Reduction and Growth Trust (leningenaccount) in verhouding tot het Nederlandse quota-aandeel, namelijk van SDR 300 mln., onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring. Daarnaast kijkt Nederland open naar de mogelijkheid om SDR's door te lenen aan de Resilience and Sustainability Trust (RST) van het IMF. De RST is 1 mei jl. opgericht. Met de oprichting van de RST is er ook duidelijkheid over de definitieve vormgeving. De verwachting is dat de RST eind dit jaar operationeel is en met middelen moet worden gevuld. Nederland zal voor de beoogde inwerkingtreding besluiten over een eventuele bijdrage. Over eventuele besluiten wordt de Kamer op de hoogte gehouden.

Vraag 7

Wat is uw reactie op de aanbeveling van Oxfam Novib om actie te ondernemen om mensen te beschermen tegen stijgende voedselprijzen, onder meer door een mondiaal fonds voor Sociale Zekerheid op te richten om de armste landen te helpen inkomenszekerheid te bieden aan hun bevolking, en deze diensten te handhaven in tijden van ernstige crisis? Zet Nederland zich hier al voor in, en zo ja, op welke wijze? Indien nee, is Nederland bereid zich

hiervoor in te zetten en zo ja, op welke wijze? Welke financiële commitments horen hierbij vanuit Nederland?

Antwoord 7

In principe onderschrijft het kabinet het belang van sociale bescherming. Deze inzet is essentieel om de meest kwetsbare mensen (meer) inkomens- en/of voedselzekerheid te verschaffen tijdens ernstige crises. Deze crises kunnen zowel incidenteel als structureel van aard zijn, hetgeen betekent dat de inzet op sociale bescherming soms meerjarig nodig is. Nederland ondersteunt al ruim 10 jaar nationale sociale beschermingsprogramma's van overheden. Dat gebeurt onder meer in Mozambique, Sudan, Ethiopie en Benin. De bijdragen vanuit Nederland lopen daarbij vaak via landen-specifieke *multi-donor trust funds* beheerd door de Wereldbank en fluctueren op jaarbasis in totaal tussen de EUR 10 en 20 miljoen.

Op verzoek van de Minister voor BHOS (26-09-2020) heeft de AIV het belang onderzocht van *cash transfers*, als instrument van sociale bescherming voor de armste en meest kwetsbare groepen in met name Afrika, en de wenselijkheid om daar vanuit BHOS bij aan te sluiten. De AIV heeft geconcludeerd dat cash transfer programma's doelmatig en doeltreffend kunnen zijn (AIV-advies nr. 118, 29 juni 2021). Dit advies biedt een onderbouwing voor de Nederlandse inzet op het gebied van sociale bescherming en directe ondersteuning van kwetsbare groepen in arme landen.